

Zemědělské školství. Budoucnost. Výzvy. Řešení.

Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu senátu PČR

Zemědělský svaz ČR

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR

Ing. Martin Pýcha
předseda ZS ČR
viceprezident AK ČR

Zemědělský svaz ČR

- **Nepolitická stavovská organizace / zaměstnavatelský svaz,**
- **Zemědělský svaz ČR v roce 2017 sdružuje celkem 980 podnikatelských subjektů – převážně zemědělských podniků,**
- **Hospodařících na výměře cca 1/3 obhospodařované půdy České republiky,**
 - 48 územních organizací, 12 krajských rad
 - přes 40 tis. pracovníků.

ZS zaštiťuje projekty

Zemědělství žije!

**Institut vzdělávání
v zemědělství o.p.s.**

**Česká technologická
platforma pro zemědělství**

Co se událo od minulé konference?

A. Jaká je potřeba trhu práce? Je dostatek zemědělských škol, aby pokryl potřeby zemědělství?

B. Je dostatečné vybavení škol a školních statků?

- Analýza potřeb zemědělců..
- Kulaté školy v krajích... - zemědělci, kraj, školy,
- Spolupráce zemědělců a škol na praktické výuce,
- MZe vedle DT školní závody spustilo DT Centra odborné přípravy.
- Možnost dotací v rámci PRV,
- Stipendia (krajská, podniková..)

C. Malý počet zájemců o studium (malá atraktivita zemědělství)

- Projekt na propagaci zemědělství – Zemědělství žije!

Situace ve českém školství (Zdroj: NÚV 2017)

- Minimum žáků a studentů v 1. ročnících v roce 2015,
- V dalších letech nárůst počtu,
- 2016/2017 počet žáků v učebních oborech prvně pod 30 % (29,4 %),

Odborné školství v EU

- V počtu absolventů odborného vzdělávání jsme na špičce Evropy,
- V r. 2014 bylo v ČR 73,4 % absolventů odborných škol x průměr EU je 47,4 %

Zemědělské školství v EU

- ✓ Podíl zem. oborů v odborném školství v ČR dosahuje 4 % x prům. v EU je 5 %
- ✓ Např. Irsko 16 %, Rakousko, Švédsko 8 %, Estonsko 7 % či naopak
Španělsko 1 %

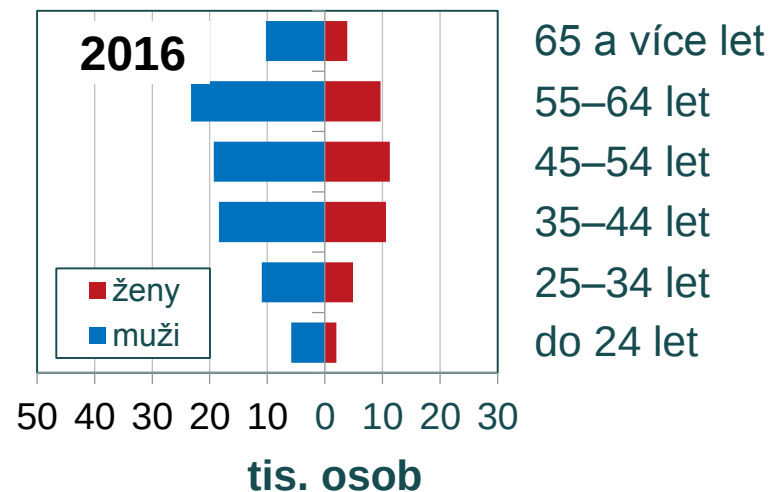
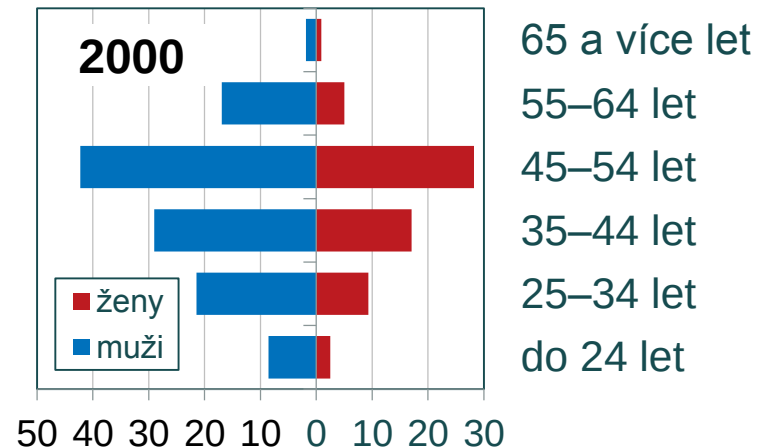
Zemědělské školství v ČR (Zdroj: NÚV 2017)

- **Narůstá procento žáků zem. oborů na učilištích**
- **Nadále však trvá pokles studentů na SZeŠ**
- **Podíl nově přijatých učňů se zemědělským zaměřením je 10,6 %, studentů SZeŠ a lesnictví 3,7 %**
- **2016/2017 počet žáků v učebních oborech prvně pod 30 % (29,4 %),**

	2000	2016	Změna (%)
osoby			
Pracující celkem	222 693	182 294	-18,1
pracující přímo zaměstnaní podnikem	222 693	179 016	-19,6
pravidelně zaměstnaní	183 069	130 302	-28,8
nepravidelně zaměstnaní	39 624	48 714	+22,9
pracující nepřímo zaměstnaní podnikem	.	3 278	.
přepočtení na plně zaměstnané (AWU)			
Pracující celkem	166 365	104 480	-37,2
pracující přímo zaměstnaní podnikem	166 365	103 266	-37,9
pravidelně zaměstnaní	157 338	98 961	-37,1
nepravidelně zaměstnaní	9 026	4 305	-52,3
pracující nepřímo zaměstnaní podnikem	.	1 215	.

AWU: roční pracovní jednotka = počet skutečně odpracovaných hodin v rámci plného pracovního úvazku (v ČR 1800 hod.)

Věková struktura pracovníků v zemědělství (pravidelně zaměstnaní)

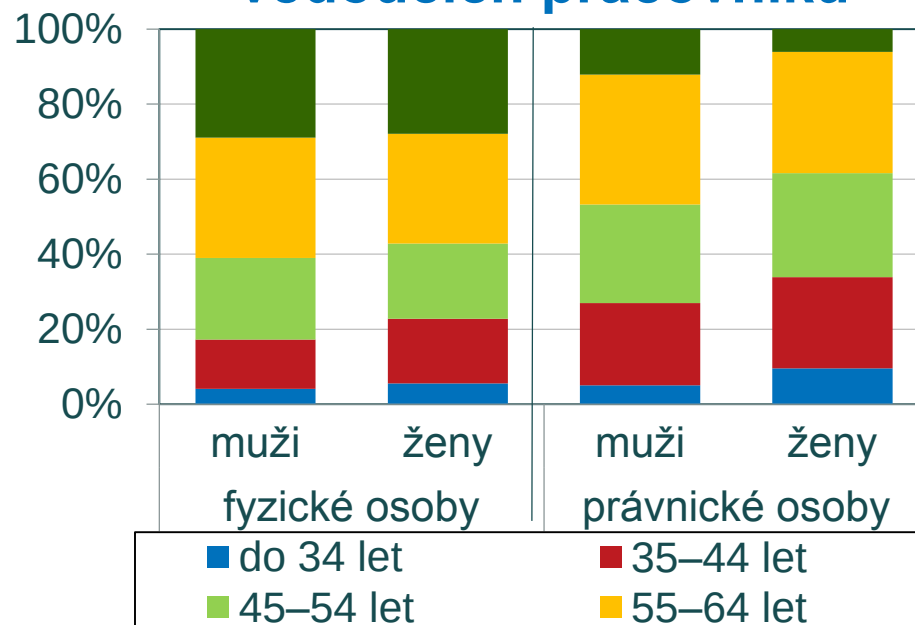

Vedoucí zemědělských subjektů

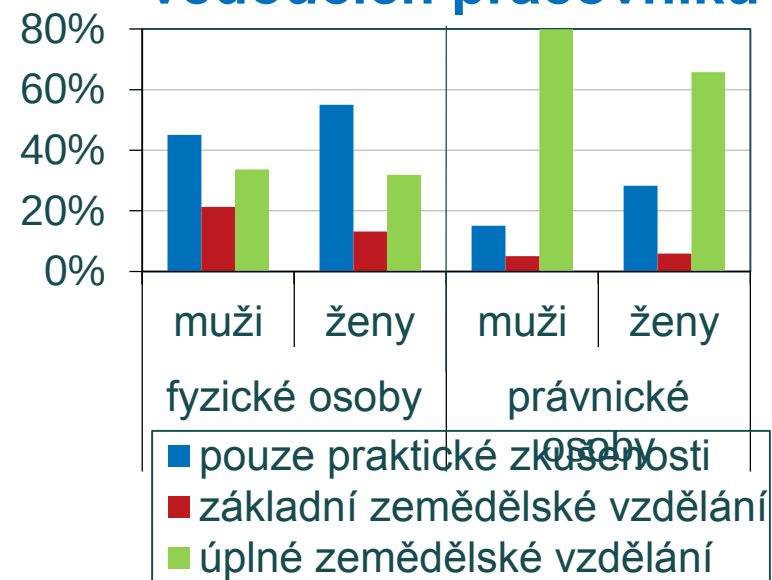
Ženy ve vedoucí pozici

	2010	2016	Změna (p. b.)
Subjekty celkem	15,1 %	12,1 %	-3,0
fyzické osoby	16,0 %	12,2 %	-3,8
právnícké osoby	9,3 %	11,0 %	+1,7

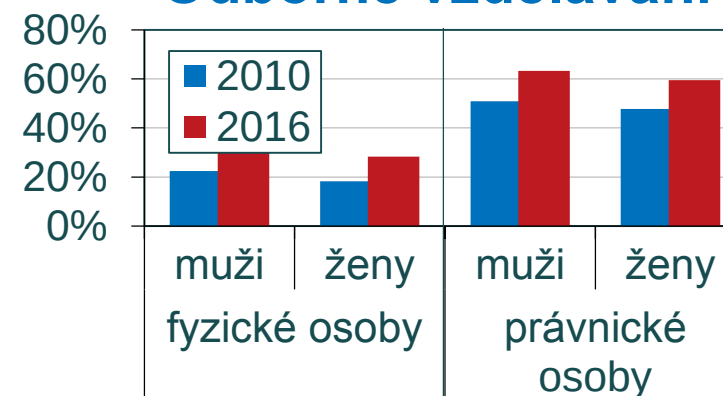
Věková struktura vedoucích pracovníků

Zemědělské vzdělání vedoucích pracovníků

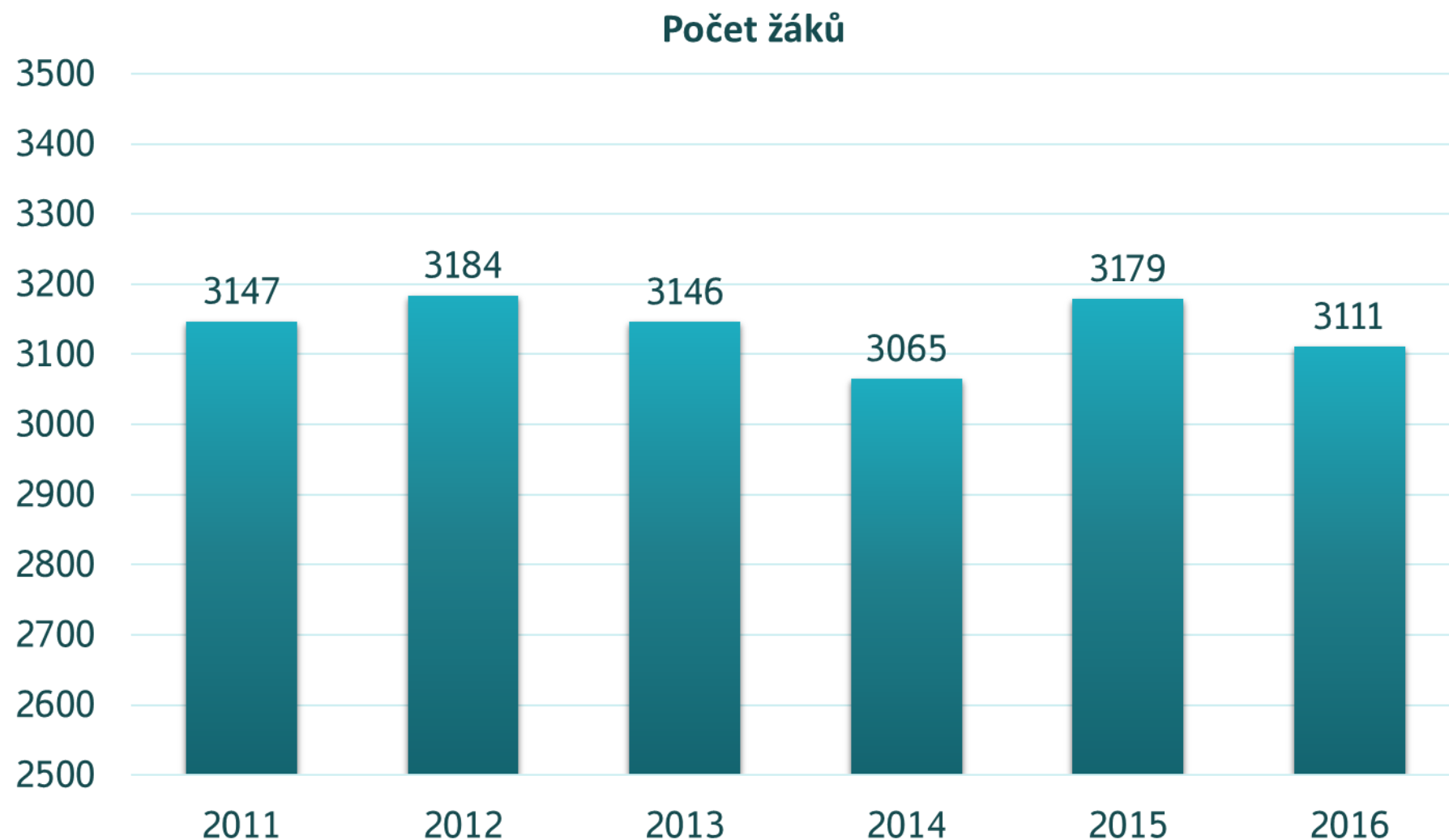
Odborné vzdělávání

Počet žáků 1. ročníku zem. oborů na učilištích

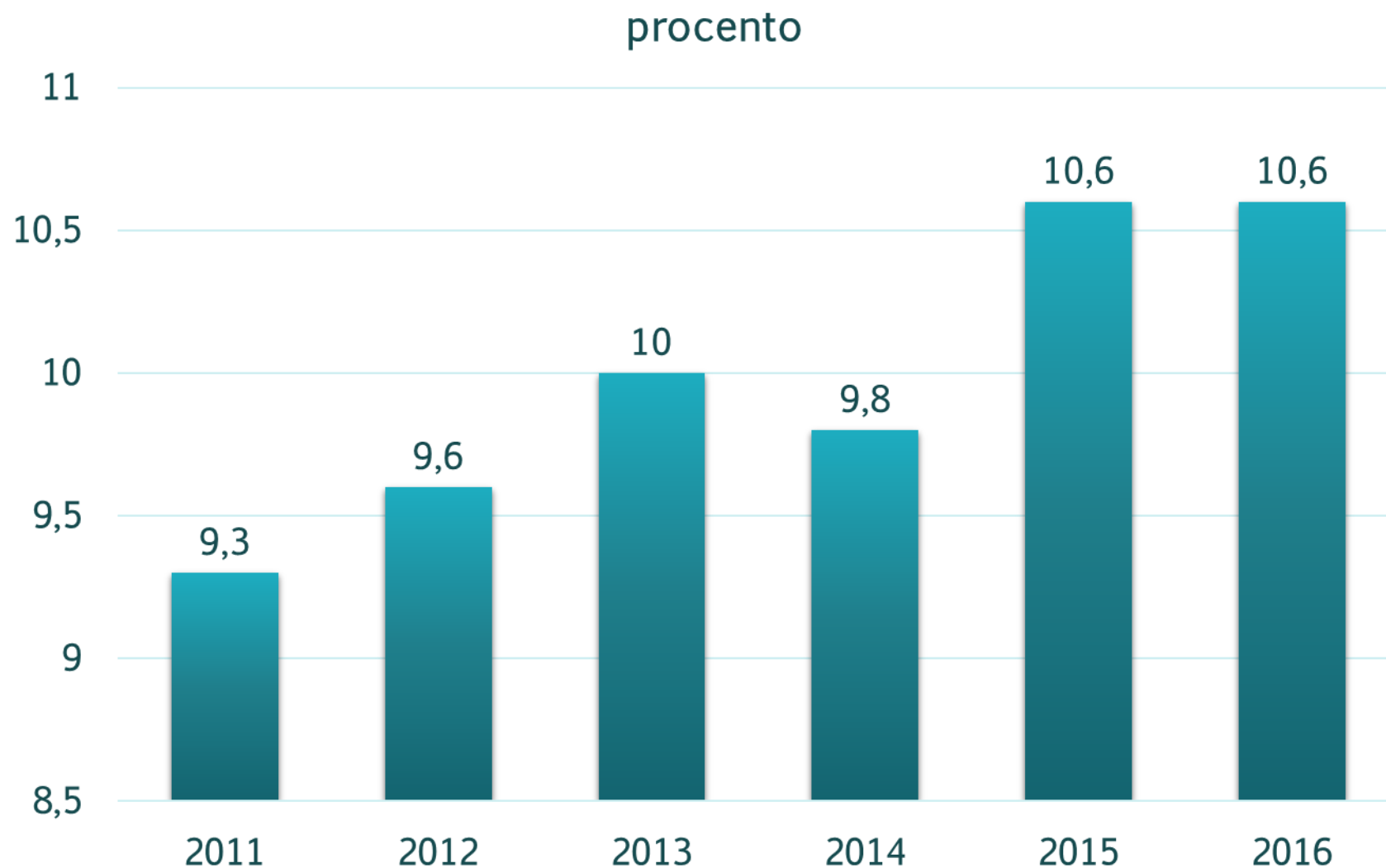
Zdroj: NÚV
2017

Procento žáků 1. ročníku zem. oborů na učilištích

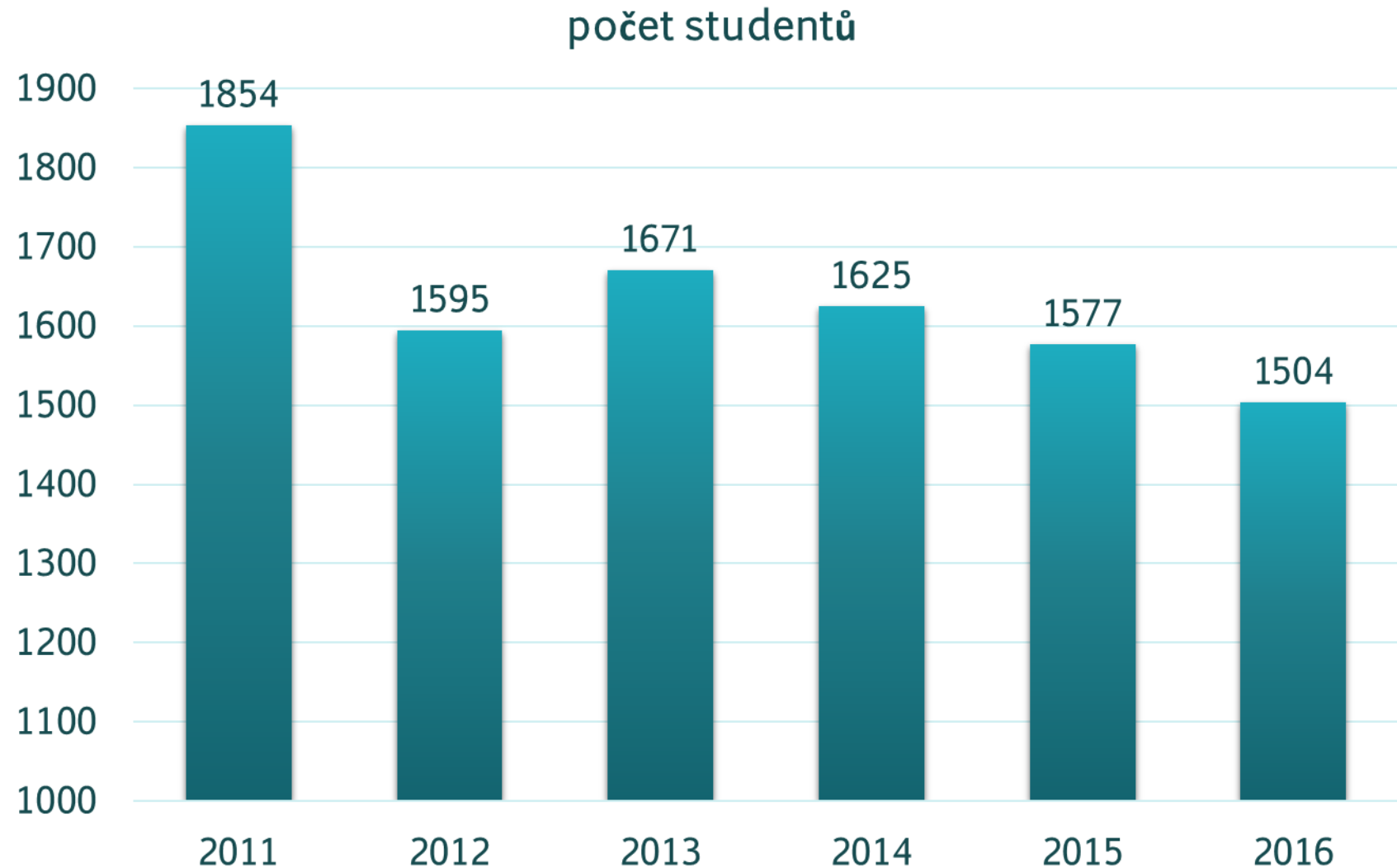
Zdroj: NÚV
2017

Počet studentů 1. ročníku na **SZeŠ** a lesnických školách

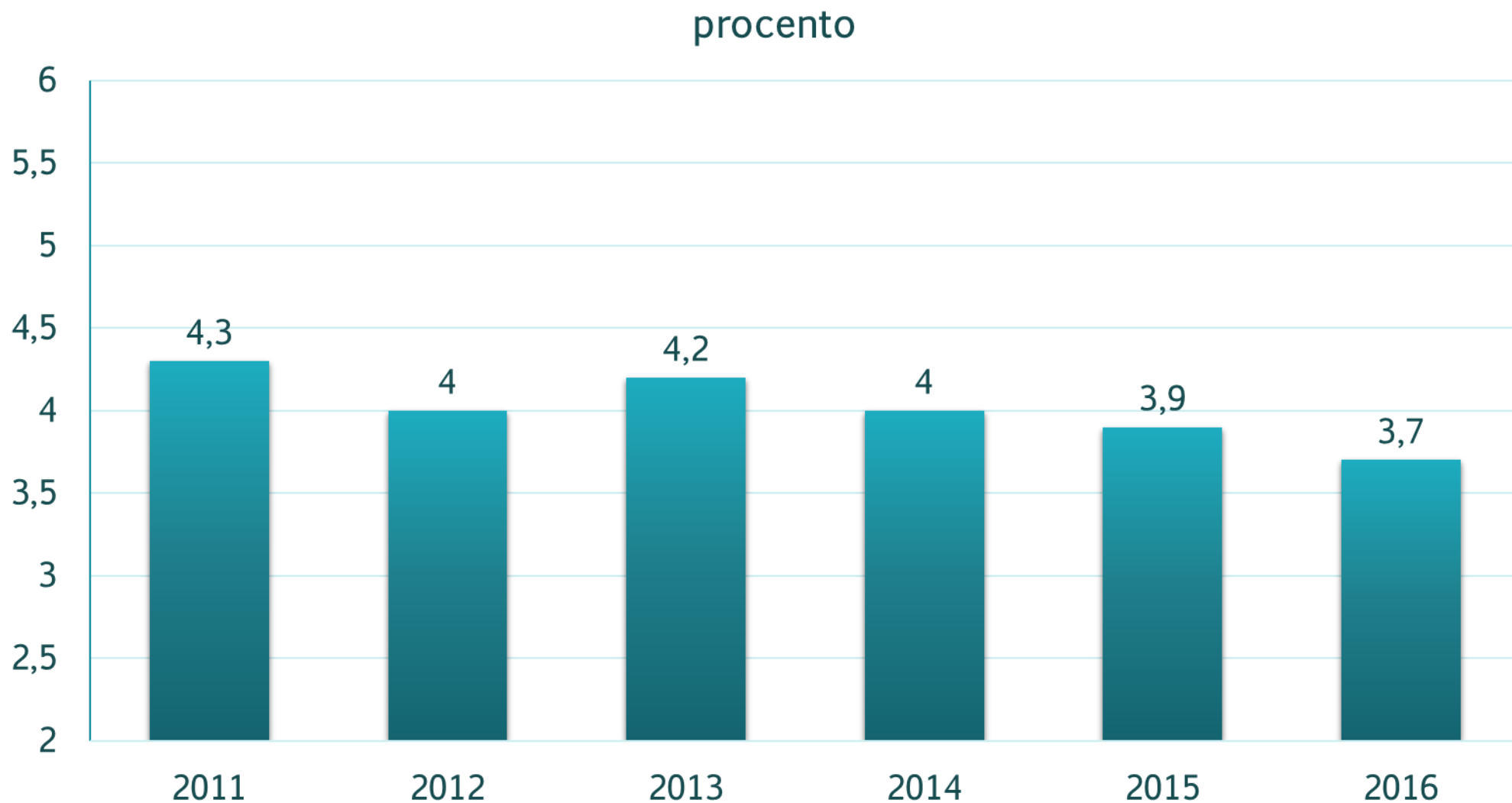
Zdroj: NÚV
2017

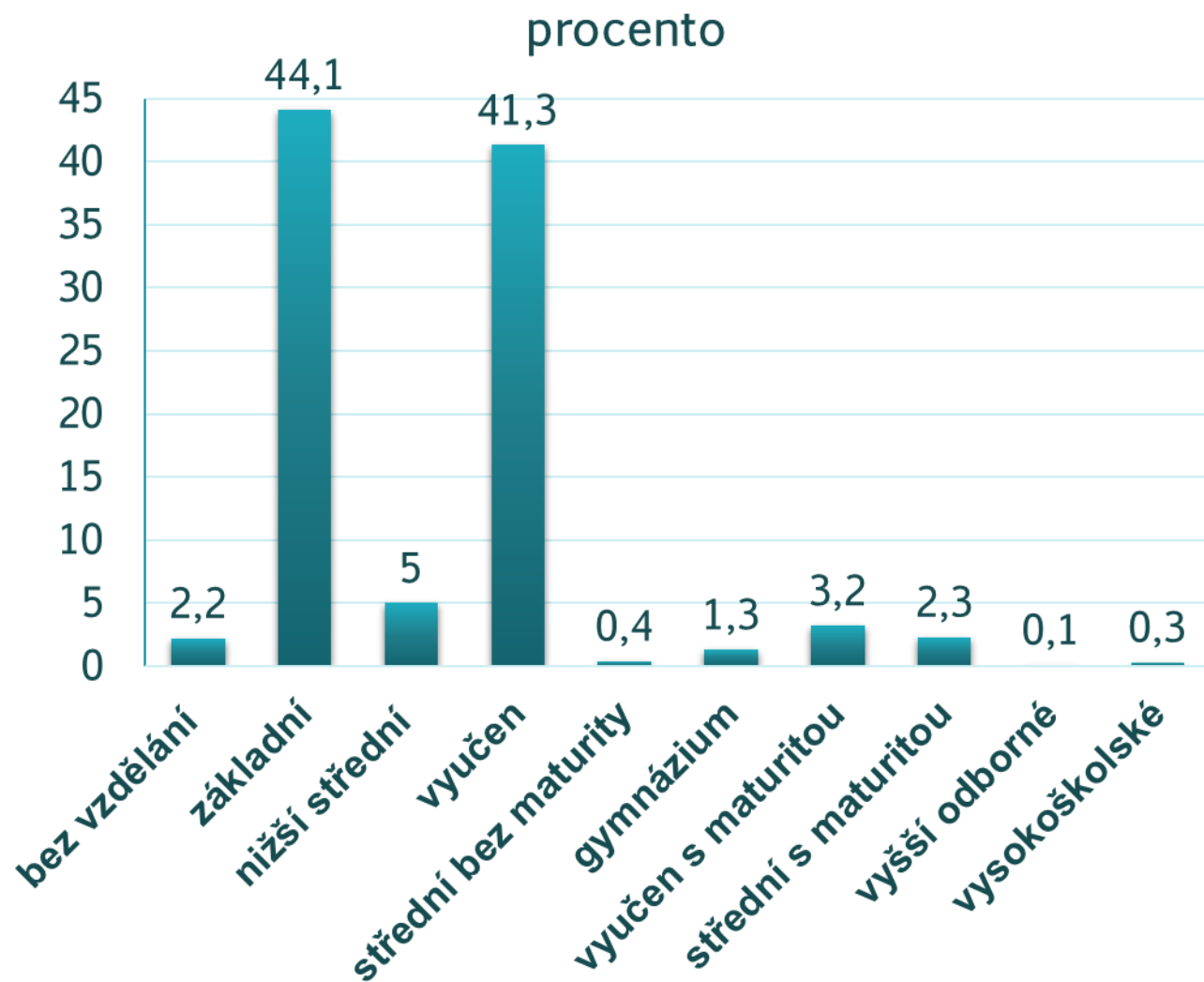
Procento studentů 1. ročníku na SZeŠ a lesnických školách

Zdroj: NÚV
2017

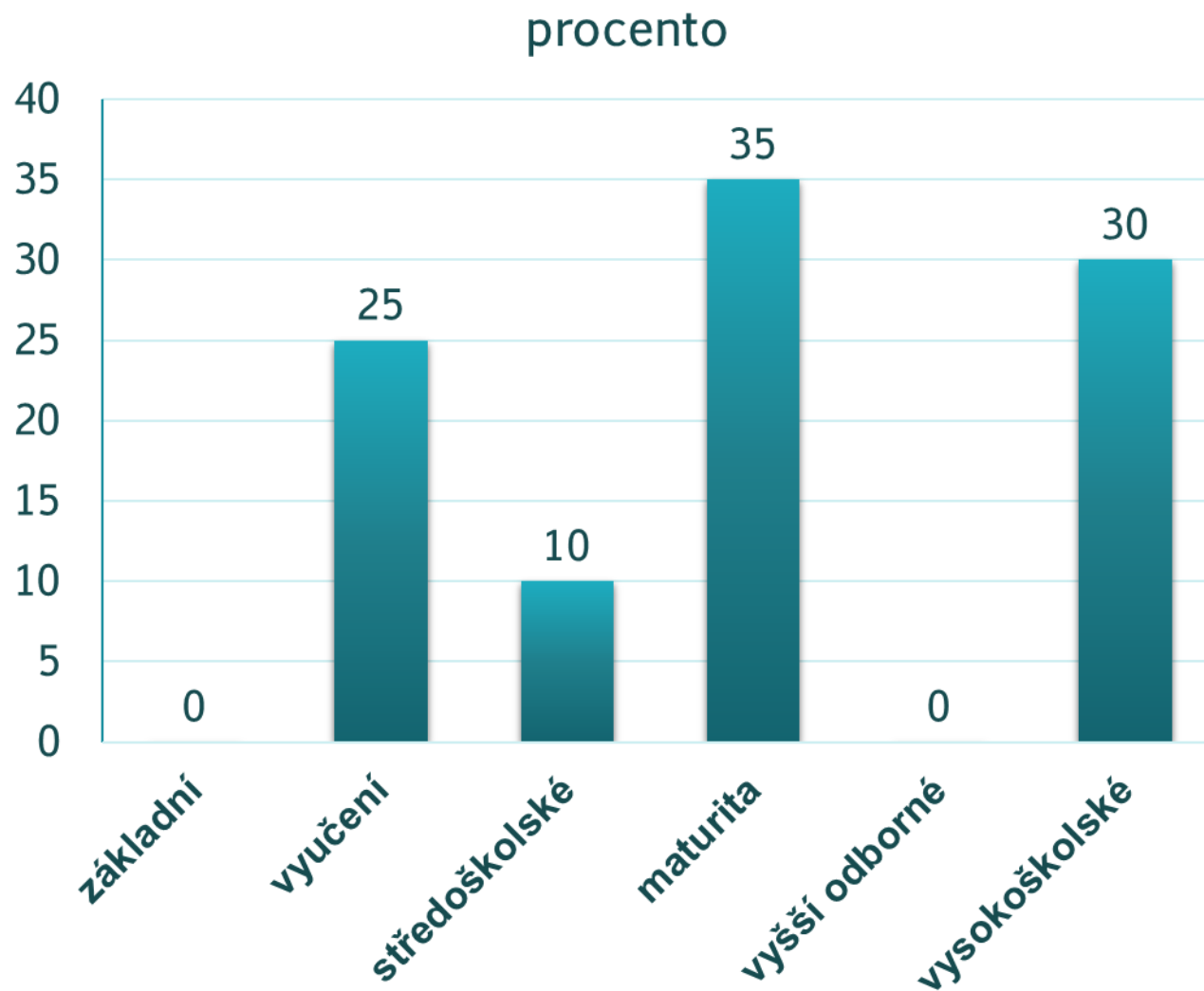
Požadované vzdělání pro volná pracovní místa v zemědělství na úřadu práce

Zdroj: NÚV
2016

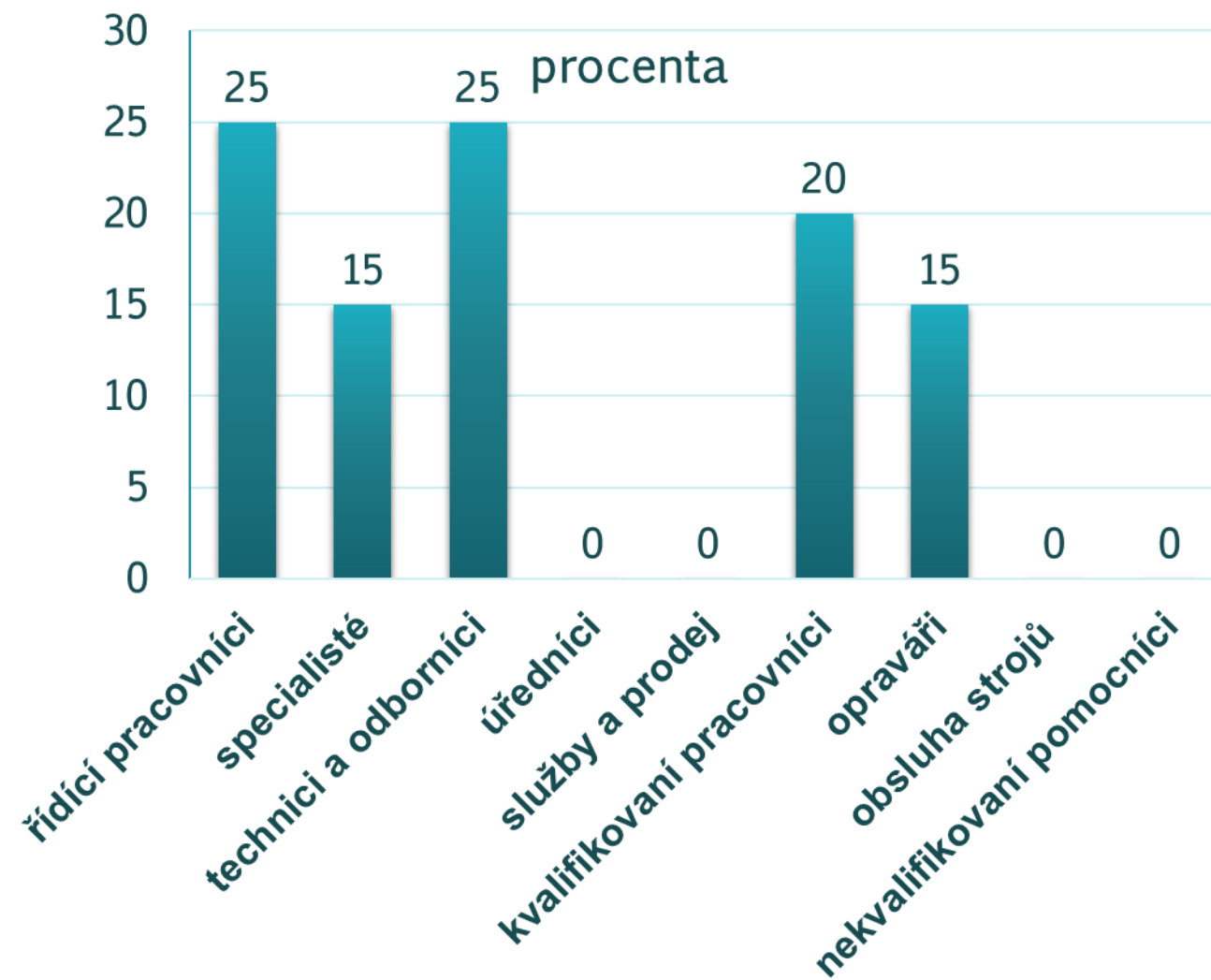
Požadované vzdělání pro volná pracovní místa v zemědělství tisk a internet

Zdroj: NÚV
2017

Zaměření oboru zemědělství v nabídce volných míst v tisku a na internetu

Zdroj: NÚV
2017

Zemědělství žije! *Zemědělství žije!*

- **Osvětový projekt Zemědělství žije! zahájil šestou sezonu své existence.**
- **Během pěti let se podařilo oslovit 265 tisíc lidí (z nichž bylo 120 tisíc dětí) a to na 225 akcích, z nichž :**
 - 85 tvořily dny otevřených dveří v zemědělských podnicích a školních statcích
 - 147 besed na 67 základních školách a prošlo jimi 4500 žáků.
- **Agroenvi kroužky ve spolupráci středním zemědělskými školami – základními škola – zem. podniky.**
 - Děti se průběžně dozvídají zajímavosti ze zemědělského oboru a mají možnost se podívat i do výroby, či si sami vyzkoušet drobné práce.
 - Pro školní rok 2017 / 2018 se otevřelo sedm kroužků, které navštěvuje 90 dětí.
- **Jízda zručnosti traktorem s vlekem**
 - Oblastní kola proběhnou v dubnu a květnu.
 - Letošní celorepublikové kolo se uskuteční ve spolupráci se SZeŠ Opava v pátek 22. června v areálu **ZP Otice a.s.** Současně se uskuteční také den otevřených dveří v tomto podniku.

Zemědělství žije!

Zemědělství žije!

Školní sešity o zemědělství !

- ✓ Pro učitele na základních školách
- ✓ Pracovní listy
- ✓ Návodů na aktivity
- ✓ 4 dílná sada dle věku dětí

Šetření děti a zemědělství v rámci projektu Zemědělství žije

- Zájem o práci v zemědělství mají 3 % žáků
- Víc než polovina z nich díky lásce ke zvířatům
- Víc než polovina žáků vnímá zemědělství pozitivně
- Naopak jako špinavou, nezajímavou a málo placenou ji vidí 34 % dotázaných
- Z tohoto důvodu by v něm nepracovalo 58 % dětí
- Přesto jako moderní vnímá zemědělství 38 % žáků a nemoderní pouze 2%
- Důležité je, aby práce bavila
- Čistě ekologicky by hospodařilo 11 % dětí

MZe + organizace Než zazvoní spolupráce na Návrhu strategie propagace zemědělského školství

Co plánujeme v rámci projektu Zemědělství žije

Zažij zemědělství

- ✓ Plán pro společný web středních zemědělských škol a učilišť
- ✓ Propagace zemědělských oborů
- ✓ Pomůcka pro volbu školy kam po základce
- ✓ Proč studovat zemědělství
- ✓ Interaktivní mapa SOU, SOŠ a SZeŠ všech zemědělských oborů
- ✓ Rubrika víte, že....
- ✓ Články, pozvánky na akce, odkazy, naučné materiály, hry apod.

Dále

- ✓ **Silnější propojení škol a učilišť s podniky – budoucí zaměstnání**

Budoucnost zemědělství?

- Robotizace
- Biotechnologie
- GMO
- Precizní zemědělství
- Řasy, hmyz
- Big data

Současné a budoucí výzvy?

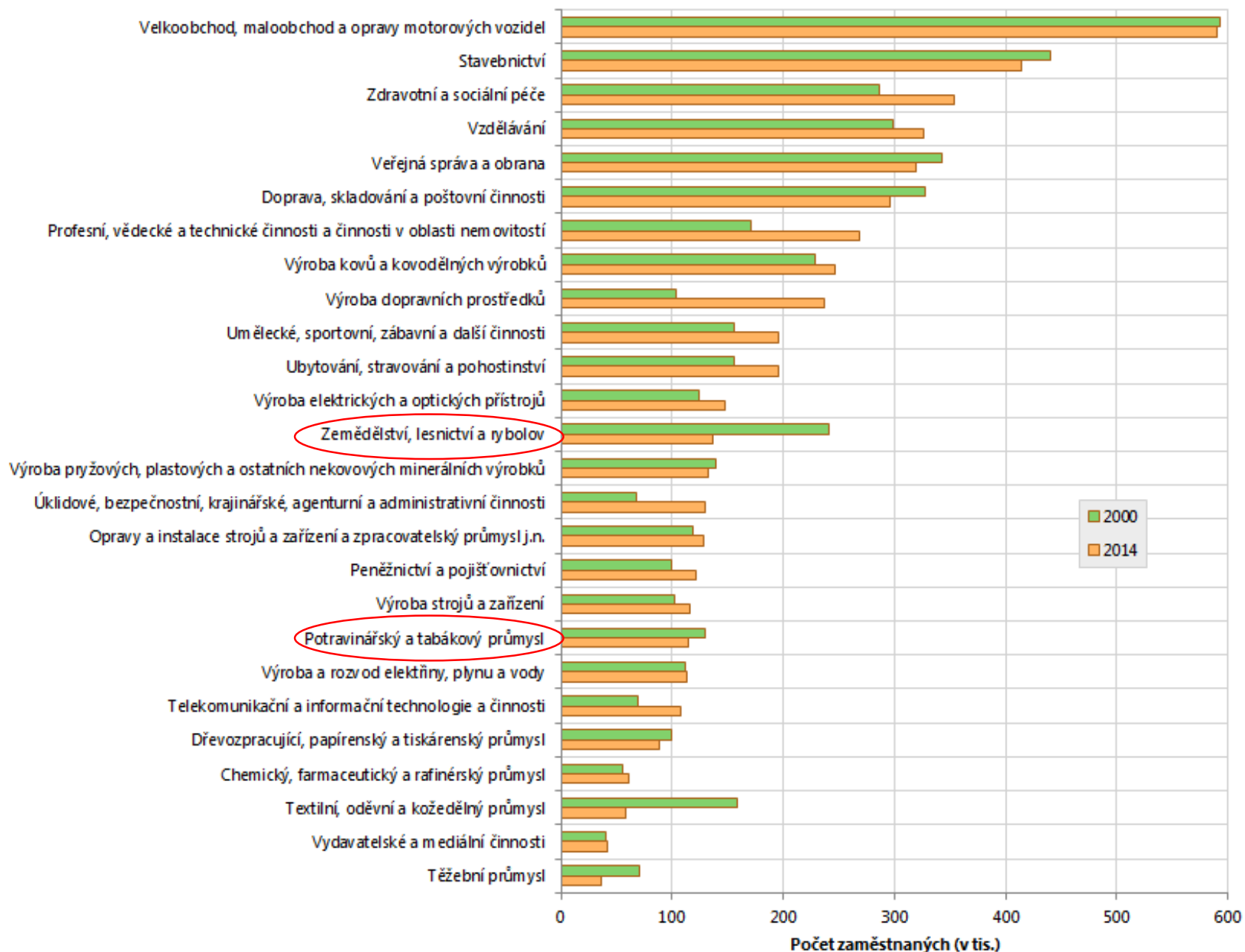
- Jak vytvářet vztah dětí k zemědělství? Bylo by např. vhodné vrátit na základní školu výuku pozemků?
- Jak zajistit, aby děti, které studují zem. školy odešli pracovat do zemědělství?
- Je marketing/propagace středního zemědělského školství dobré či špatné?
 - MZe + organizace Než zazvoní spolupráce na Návrhu strategie propagace zemědělského školství
- Jak se promítne do struktury pracovníků v zemědělství proces digitalizace/robotizace neboli přechod na zemědělství 4.0.? Jaké znalosti a dovednosti by měli mít absolventi zem. škol?
- Měla by se sledovat a hodnotit úroveň výuky na zemědělských školách?
- Měl by existovat systém zjišťování uplatnění absolventů v oboru?
- Jak třeba řešit úbytek kvalifikovaných učitelů v oblasti praktické výuky?
- Systém duálního vzdělávání – ANO/NE?

Děkuji Vám za pozornost

**Ing. Martin Pýcha
předseda ZS ČR
viceprezident COGECA**

Počet zaměstnaných osob v ČR podle odvětví

2000; 2014; v tisících

Ke snižujícímu se počtu pracovníků v zemědělství ČR:

Podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně lesnictví a souvisejících činností) na celkovém počtu zaměstnanců = 2,23 %.

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil v ČR

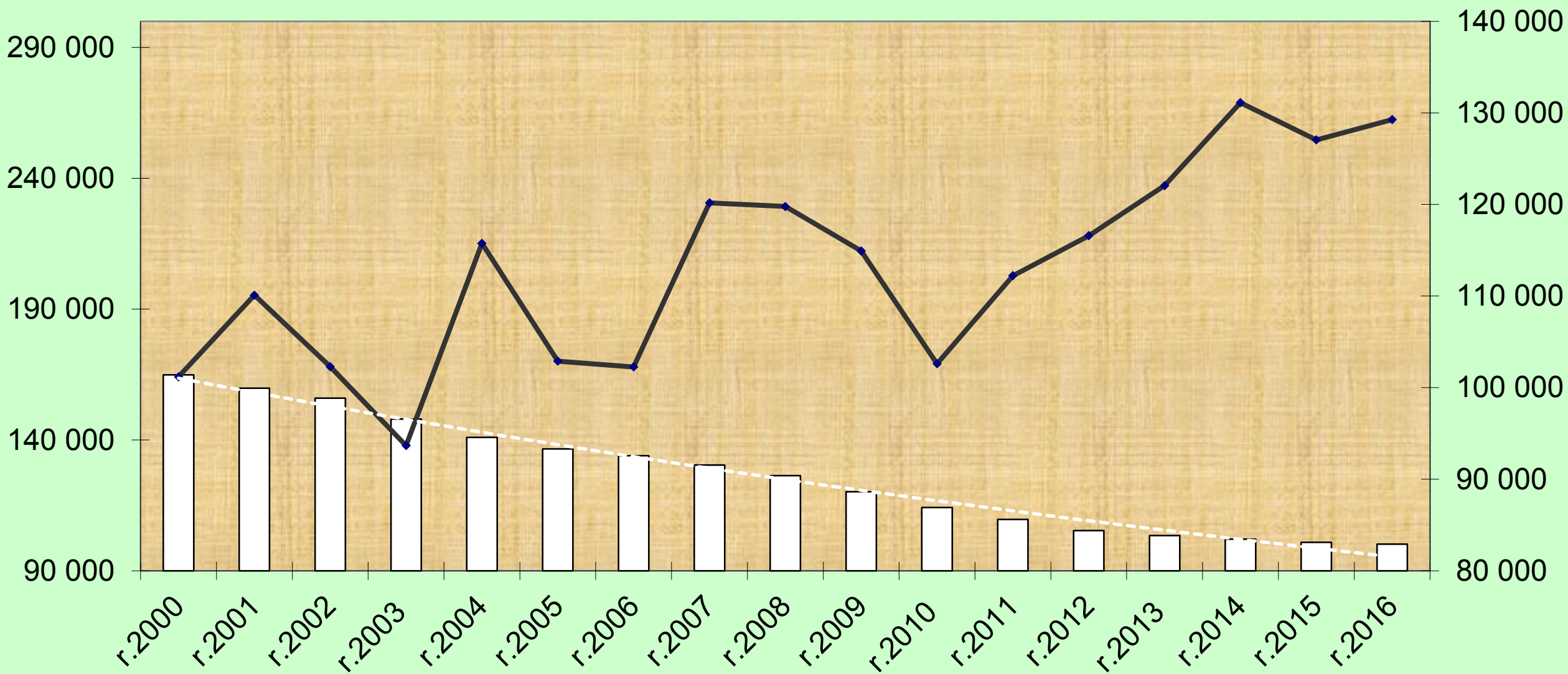
Za uplynulé čtvrtstoletí se počet pracovníků snižoval rychleji než produkce, v posledních letech se pokles zmírňuje

Rok	Počet pracovníků	Meziroční poklesy pracovníků
2000	164 900	-18 000
2004	141 000	-7 000
2009	120 200	-6 200
2010	114 200	-6 000
2011	109 600	-4 600
2012	105 400	-4 200
2013	103 500	-1 900
2014	102 100	-1 400
2015	100 900	-1 200
2016	100 200	-700

Srovnání vývoje produkce (vč.provozních dotací) a počtu pracovníků v zemědělství ČR

Počet pracovníků

Produkce zeměděl. odvětví vč. provoz.dotací (mil.Kč)

Produktivita práce v zemědělství ČR se zvyšuje – po r. 2000 se produktivita práce v zemědělství zhruba zdvojnásobila

Rok	Produktivita práce – měřeno úrovní produkce zemědělských odvětví v běžných cenách na pracovníka v tis. Kč
2000	614
2004	821
2008	948
2011	1 085
2013	1 239
2015	1 259
2016	1 264

Srovnání věkové struktury v ekonomice ČR

- ✓ Podíl pracovníků starších 45 let je v zemědělství ČR 53%. **Dle šetření ZS ČR u podniků PO to je ale 63%.**
- ✓ Podíl pracovníků starších 45 let je v průmyslu a stavebnictví ČR 41%.
- ✓ Podíl pracovníků starších 45 let je v ekonomice ČR v průměru 40%.

Srovnání šetření věkové struktury dle různých zdrojů:

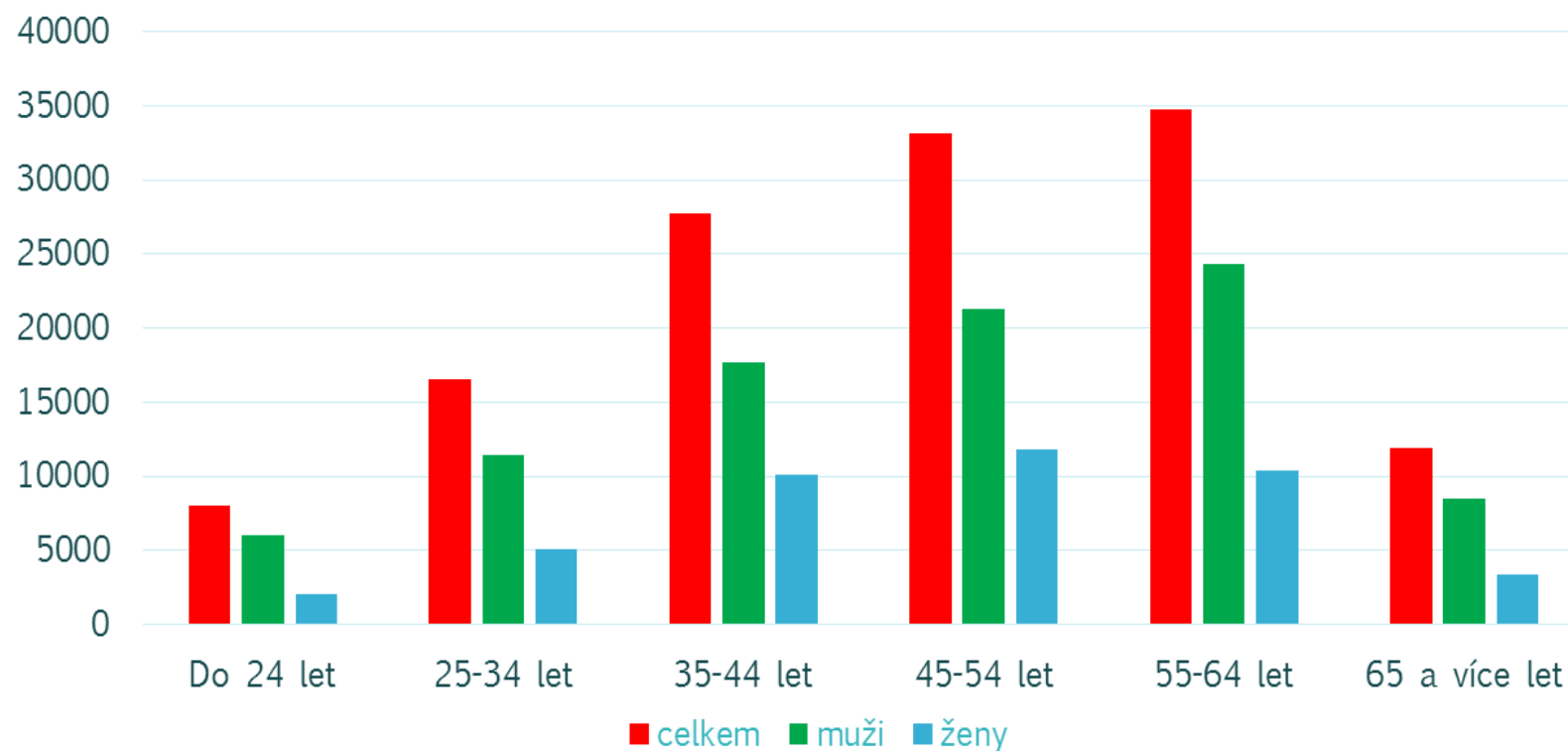
Věkové rozmezí pracovníků	Věková struktura pracovníků v % (dle ČSÚ)
60 a více let	9,3
45 až 59 let	43,8
30 až 44 let	34,5
15 až 29 let	12,4

Věkové rozmezí pracovníků	Věková struktura pracovníků v % (dle ZS ČR)
65 a více let	3,3
55 až 64 let	28,8
45 až 54 let	30,6
35 až 44 let	19,7
34 let a mladší	17,6

Věkové rozmezí v EU	Věková struktura pracovníků v % (dle DG AGRI)
65 a více let	9,5
50 až 64 let	50,3
25 až 49 let	32,8
25 let a méně	7,4

Počet pracovníků ve věku 60 a více let se po r. 1995 v zemědělství zdvojnásobil!!!

Věková struktura pracujících v zemědělství

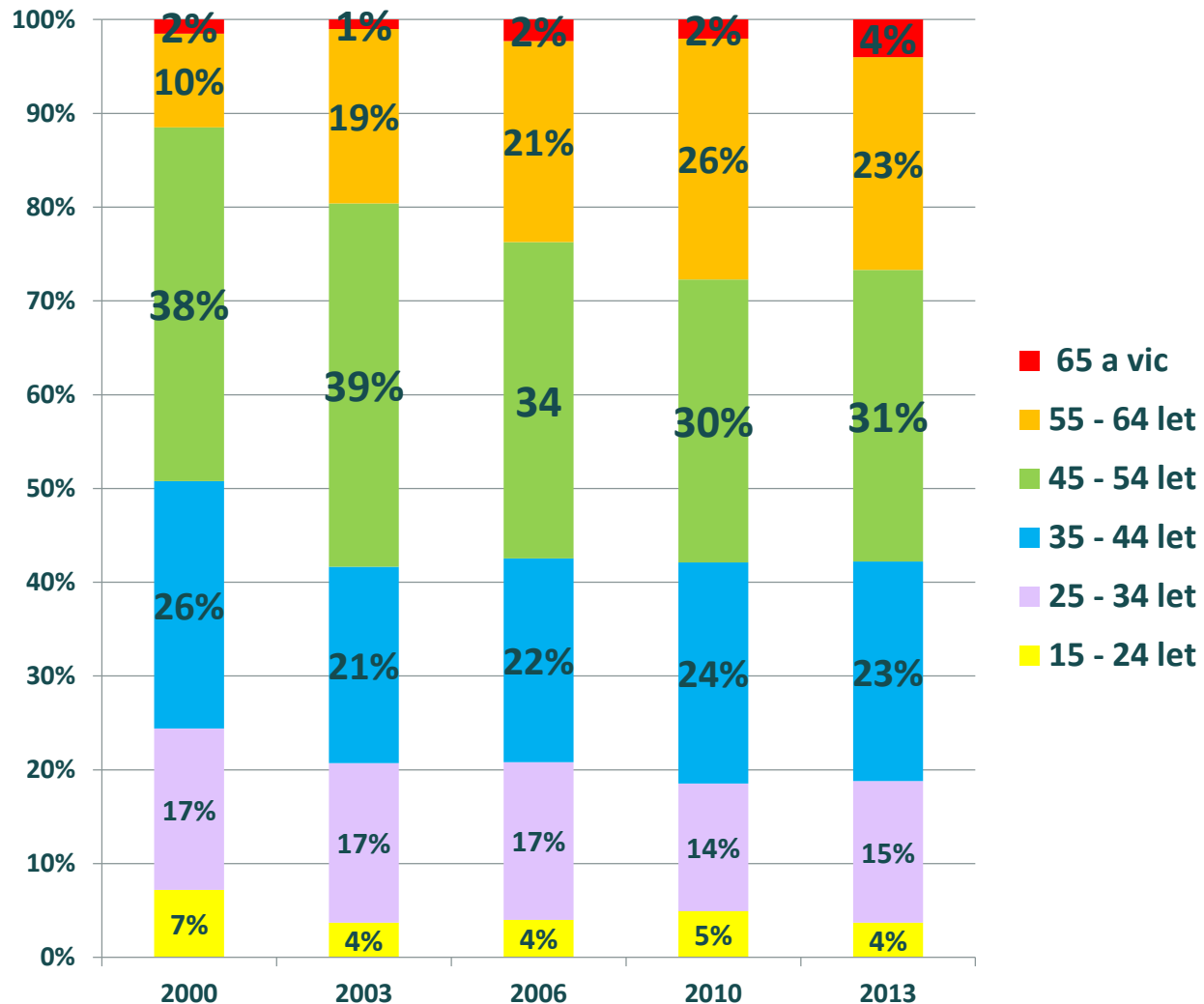
Podíl pracovníků starších 45 let je v zemědělství ČR 53%. **Dle šetření ZS ČR to je ale 63%.**

Průměrný věk zaměstnaných osob v tomto odvětví je 45,7 roku. To je o 3,2 roku více, než je průměrný věk všech zaměstnaných v ČR.

Odvětví Zemědělství, lesnictví a rybolov je vůbec nejstarší ze všech odvětví v ČR!!!!

Počet pracovníků ve věku 60 a více let se po r. 1995 v zemědělství zdvojnásobil.

Vývoj věkové struktury pracovníků v zemědělství, 2000-2013.

Stárnutí pracovní síly je pro zemědělství značným problémem.

Podle údajů odvozených z dat Výběrového šetření pracovních sil odcházeli ženy pracující v zemědělství do starobního důchodu nejčastěji ve věku 58 let a muži ve věku 62 let.

ZS Projekt BIDI - adaptabilita pracovních podmínek v zemědělství na vyšší věk zaměstnanců...

Vzdělanostní struktura v zemědělství dle různých zdrojů

Stupeň vzdělání pracovníků v zemědělství	Vzdělanostní struktura pracovníků v % dle ČSÚ	Vzdělanostní struktura pracovníků dle šetření ZS ČR v %
Základní vzdělání	11	11
Vyučení bez maturity	55	60
Střední škola s maturitou	24	22
Vysokoškolské vzdělání	10	7

- ✓ Podíl vysokoškoláků v zemědělství je obdobný jako i v jiných odvětvích (10%) dle oficiálních čísel; naše šetření ale ukázalo, že situace je horší (7%).
- ✓ Co udělá Čtvrtá průmyslová revoluce (Průmysl 4.0) bude Zemědělství 4.0?? = potřeba ještě vzdělanějších lidí!!!

K poptávce po nových pracovnících do zemědělství

- MZe ve své strategii předpokládá další snižování počtu pracovníků v zemědělství o cca 15 – 20 tis. pracovníků.
- NÚV odhaduje vývoj do roku 2025 - v odvětví Zemědělství, lesnictví a rybolov očekává snížení počtu pracovních míst. Jejich počet by měl mezi roky 2014-2025 klesnout zhruba o 15 tisíc, tedy přibližně o 11 %. Neznamená to však, že v tomto odvětví nebude do roku 2025 potřeba obsadit nově žádná pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 31 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude v odvětví Zemědělství, lesnictví a rybolov potřeba nově obsadit zhruba 16 tisíc pracovních míst.

Výsledky šetření potřeby pracovní síly v jednotlivých letech podle šetření k prosinci 2015

Kraj	Celkový počet zaměstnanců v kraji	Potřeba PS 2015	Potřeba PS 2016	Potřeba PS 2020
Jihočeský	15 800	414	696	1023
Jihomoravský	15300	36	247	545
Královéhradecký	10400	215	663	1268
Moravskoslezský	11100	37	336	1414
Olomoucký	9000	212	456	848
Vysočina	15800	192	960	2064
Zlínský	6400	63	133	280
Středočeský	15700	476	616	1206
Pardubický	11600	93	420	1059
Plzeňský	11400	283	1044	2064
Odhad za zbývající kraje	14500	661	1124	2317
Celkem v ČR	137000	2682	6695	14 088

Zdroj: AK ČR

Bude mít kdo řídit práci v zemědělství?

- ✓ Ve vzdělanostní struktuře na rozdíl od struktury věkové dochází k mírnému zlepšování.
- ✓ Podíl vysokoškoláků v zemědělství je obdobný jako i v jiných odvětvích (10%) dle oficiálních čísel; naše šetření ale ukázalo, že situace je horší (7%).
- ✓ Hlavní rozdíl: Manažeři/ředitelé v zemědělství pracují za poloviční mzdu oproti řídícím profesím v průmyslu.

Výše hrubých měs. mezd dle jednotlivých kategorií dle šetření ZS ČR v Kč

Ředitel	60 349
Předseda	37 089
Hlavní agronom	38 098
Provozní agronom/technik	29 484
Hlavní zootechnik	36 425
Provozní zootechnik	29 448
Ekonom	32 963
Traktorista	22 445
Ošetřovatel hospodářských zvířat	19 555
Opravář zemědělských strojů	19 552
Dělník v doplňkové činnosti	17 899

Disparita odměňování zemědělství se postupně zmírňuje, ale stačí to na udržení vysokoškoláků v odvětví zemědělství?

Rok	Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč v zemědělství ČR	Průměrná hrubá měsíční mzda v ekonomice ČR
2010	17 865	23 004
2012	20 011	25 112
2013	20 532	25 078
2014	21 117	25 686
Rozdíl 2014 a 2010	+ 3 252	+ 2 682

Mezinárodní komparace odměňování

- ✓ V průměrných mzdách v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství vůči mzdovému průměru národních hospodářství jsme v EU na 11. místě.
- ✓ Přitom v jiných ukazatelích jsou rozdíly větší - např. v živočišné produkci připadající na hektar jsme na 20. místě v Evropské unii.
- ✓ Zemědělské podniky musejí investovat nejen do lidí, aby je udržely pro práci v zemědělství, ale i do půdy, modernizací v ŽV a RV, aby vyhověly náročným požadavkům evropské legislativy a udržely své podniky v silné konkurenci evropského trhu.